

Nieuwsbrief Vrienden van de Antwerpse Madonna's

Afgiftekantoor Antwerpen
Nieuwsbrief, nr. 24 [16de jaargang (2017), 1]
v.u.: R. Vanoystaeyen,
Vremdesesteeweg 92, 2530 Boechout

Voor Kruis en Beeld vzw
opgericht in 1934

Inhoud

Redactioneel

3 *Voorwoord*

Wim Strecker

4 *Kapel van 'Onze-Lieve-Vrouw op de Tromp' gerestaureerd*

5 *Calvarie Paardenmarkt 109 in behandeling*

6 *Madonna Eiermarkt, Sudermanstraat in restauratie*

7 *Een tweede Madonna van Laurentius Gillis in Antwerpen?*

8-9 *Immaculata door H. Ocket, Pothoekstraat 1 (2060 Antwerpen)*

9 *De Madonna van de Kattenstraat heropgedoken*

Paula Sörnsen

10-13 *2016 een terugblik*

Jos Dobbeleers

14-21 *O.-L.-Vrouw van de Rozenkrans
(Antwerpse processiemadonna's, 5)*

Redactioneel

22-23 *Vrienden van de Antwerpse Madonna's*

23 *Publicaties*

Info en colofon

AANDACHT:

Een fonds bij de Koning Boudewijnstichting vervangt de projectrekening van de vorige jaren.

Giften worden vanaf nu overgemaakt of overgeschreven op rekening BE10 0000 0000 0404 van de Koning Boudewijnstichting, Brederodestraat 21, 1000 Brussel, met de gestructureerde mededeling: 017/0510/00005

- Drie soorten ondersteuning: 40 euro, 125 euro en 250 euro verhogen onze mogelijkheden tot verfraaiing en het behoud van de beelden, waarvoor dank. Financiële aftrekbaarheid wordt u toegekend vanaf 40 euro.
- Legaten voor de werking van de vereniging zijn steeds welkom; raadpleeg uw notaris.

Website: www.verbeelding.be – E-mail: info@verbeelding.be

Op de voorkaft: Detail van Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans van Sint-Pauluskerk (foto WS, 15 april 2008)
Fotoverantwoording: alle foto's © Wim Strecker (WS), tenzij anders vermeld. – Lay-out: Wim Strecker

Beste Vrienden,

We noteren reeds mei 2017 !

Het thema 'Zorg' op Erfgoeddag gaf meteen de juiste toon om de geïnteresseerden te wijzen op de moeilijke bochten die een vereniging neemt om tot een goed resultaat te komen. Bij onze structurele partner – de UA/Academie studio C/R – kon men de interventie als zorgverlening aan ons cultureel erfgoed praktisch volgen.

Wij zijn blij regelmatig te vernemen dat mensen spontaan vooruitgang opmerken bij het bewonderen van onze Antwerpse Madonna's, daar waar zij het straatbeeld mee verfraaien.

In onze vorige Nieuwsbrief werd reeds aangekondigd dat de Koning Boudewijnstichting onze werking langs een nieuwe weg zou blijven steunen. In overleg met de Stichting, zal vanaf maart 2017 niet meer gewerkt worden met een projectrekening, maar werd deze vervangen door een fonds dat hetzelfde doel volgt.

De Koning Boudewijnstichting deelt ons mee dat dit fonds in het Nederlands "Fonds Vrienden van Voor Kruis en Beeld" heet, in het Frans "Fonds des Amis de Voor Kruis en Beeld", in het Duits "Fonds Freunden von Voor Kruis en Beeld" en in het Engels "Friends of Voor Kruis en Beeld Fund".

Giften worden aan de Stichting overgemaakt of overgeschreven op bankrekening BE10 0000 0000 0404 van de Koning Boudewijnstichting, Brederodestraat 21, 1000 Brussel, met de gestructureerde mededeling 017/0510/00005.

De Stichting verbindt zich ertoe om stortingen te boeken en een ontvangstbewijs te bezorgen aan de schenkers voor elke gift van 40 EUR en hoger, en in voorkomend geval hun een attest toe te sturen met betrekking tot de fiscale aftrekbaarheid.

Vermits wij steeds mogen ervaren hoe onze Vrienden ons zowel moreel als financieel willen steunen om onze werking te blijven verderzetten, vragen wij extra uw aandacht bij de oprichting van dit Fonds.

Dat wij nog steeds op zoek zijn naar jeugdige medewerkers dat zal u zeker niet verwonderen.

Langs de Nieuwsbrief en ook op onze website hebben wij de kans met jullie in contact te komen, maak er gerust gebruik van. Wij zijn steeds verheugd onze vrienden zowel te lezen als te mogen ontmoeten bij gelegenheid van een volgende inzegening.

Geef onze wens door aan uw kinderen en kleinkinderen uw vrienden en kennissen: geniet van onze stad, geniet van onze Antwerpse Madonna's zowel door te kijken, als door hun geschiedenis te (her)ontdekken.

Gedenk ook onze voorouders die op menige plaats een oproep deden:
'Langs dezen weg zet geen voet of zeg Maria wees Gegroet' !

Kapel van 'Onze-Lieve-Vrouw op de Tromp' gerestaureerd

Wim Strecker

De werkzaamheden aan de Mariakapel van 'Onze-Lieve-Vrouw op de Tromp' aan de Grote Markt 60, hoek Torfbrug werden in putje winter 2016 door Geneviève Hardy uitgevoerd. Omwille van de toeristische 'Kerstmarkt' kon de werkstelling helaas niet lang genoeg blijven staan om de laatste loodjes te leggen. Daarom werd het onderderste deel pas in april 2017 afgewerkt.¹

De kapel bestaat uit drie technisch verschillende delen: de bekroning, de kapel zelf en de console. De zinken bekroning werd lichtjes opgeschuurd en opnieuw geschilderd in dezelfde kleurstelling. Het met zink beklede houten middengedeelte, met getorste zuilen en steunende krullen, werd geheel gedecapeerd. Hier was het verpakked dik en bevatte het zink veel gaten. Ze werden met glasvezel en polyesterplamuur of strekmetaal en plamuur bijgemaakt en terug geschilderd.

Het onderste deel, de terracotta-console, vertoonde diepe barsten veroorzaakt door een roestende dook die vroeger deel uitmaakte van een lichtarm. Via een gat in de console was te zien dat dit deel door ijzeren stangen wordt gedragen; ze zorgden zeker op één plaats voor barsten.

De lacunes in de eierlijst en een ontbrekende acanthuskruel werden door het nemen van een mal bijgemaakt met een afgietsel in polyurethaan.

De restauratrice ontdekte dat het gehele onderste en middelste deel ooit met bladgoud (!) was afgewerkt; dit vandaag hernemen is niet overwogen.

Zie: <http://www.verbeelding.be/index.php/alle-beelden/11-beeldenpatrimonium/75-vkb1-35>

1 Voor de behandeling werden 'Sigmetal zinccoat' (verf) en 'Rvs strekmetaal' gebruikt.

Calvarie Paardenmarkt 109 in behandeling

Wim Strecker

Boven, foto WS 4-05-2017 - Onder, foto G. Hardy 2017

Midden december 2016 is het Christuscorpus naar het restauratieatelier van Geneviève Hardy vervoerd om daar behandeld te worden. Bij afname bleek het beeldhouwwerk eerder reeds gerestaureerd. De onderbenen waren aan het bovendeel vergaard met (roestige) ijzeren doken, ze waren gekapt uit een vrij zachte witte kalksteen, verschillend van de zandsteen van de rest van de sculptuur. Hij kon geïdentificeerd worden als Savonnière kalksteen terwijl het hoofd, de bovenarmen, het torso en de onderbenen wel degelijk – zoals Van der Sanden¹ schreef – uit Bentheimer zandsteen bestaan². De zijbeelden van deze calvariegroep zouden in de loop van 2017 in situ gerestaureerd worden. Hiervan zijn momenteel nog geen verdere gegevens bekend.

Zie: <http://www.verbeelding.be/index.php/alle-beelden/2000-postcode/11-beeldenpatrimonium/185-vkb1-1040>

- 1 SAA, Pk 173/2, f° 446 (J. Van der Sanden, 'Oud Konst-Tooneel van Antwerpen') – Bij de opsomming van het werk van Walter Pompe: "Den gekrujsten Christus van Bentheimer-steen op de kalkbrug: maer de zij-belden zijn van ouds door De Cock".
- 2 Met dank aan Leo De Schutter voor de wetenschappelijke determinatie van beide steensoorten.

In de kalksteen (Savonnières) van het afgebroken onderbeen bleek een volledige schelpafdruk aanwezig – Foto G. Hardy

Madonna Eiermarkt, Sudermanstraat in restauratie

Wim Strecker / Noortje Cools

Begin september 2016 werd het geheel van Madonna en console op de hoek van de Eiermarkt en Sudermanstraat van de gevel afgenomen voor een noodzakelijke herstelling. Hoewel degelijk gerestaureerd en herplaatst in 2010 was nu al barstvorming van het lindehouten beeldhouwwerk op te merken, en de schade bleek erger dan gedacht.

Zo waren bij de Madonna niet alleen barstjes in de verflaag aanwezig maar ook houtrot aan de oppervlakte zichtbaar. Probleempunt was evenwel de console, die in een slechtere staat werd aangetroffen. De eerder met epoxy herstelde delen waren nog goed, maar het hout eronder was echter sterk verweerd en aangetast door houtworm en schimmel.

Er moet nu bekeken worden of het geheel nog stevig genoeg zal zijn voor een buitenopstelling, zoniet moet er een reconstructie worden gemaakt.

Zie: <http://www.verbeelding.be/index.php/alle-beelden/2000-postcode/11-beeldenpatrimonium/53-vkb1-0021>

Onder de vroegere herstelling met epoxy zijn de houten delen van de console in slechte staat. Het hout is sterk aangetast door houtworm en schimmel.

Foto N. Cools

Een tweede Madonna van Laurentius Gillis in Antwerpen?

Wim Strecker

Eind 2015 werd de restauratie van de 'Mater Salvatoris' (Moeder van de Zaligmaker) van de hoek Bogaardestraat en Schoytestraat 40 opgeleverd. Dit was in feite een definitieve afwerking van een destijds in de 'Academie' al gerestaureerd beeldhouwwerk, waar bij de terugplaatsing in 2001 de behandeling van het omwerk (console, gevelveld en baldakijn) achterwege was gebleven.

De reeds in 2004 opgemerkte oppervlaktebarsten in Maria's mantel zorgden destijds even voor paniek; maar ze bleken ontstaan door een verschillende materiaalwerking tussen de natuursteen en een vulling in kunsthars. Een behandeling ervan werd niet dringend nodig geacht. Nu werden deze krimpnaaden vergroot (uitgekapt) en opgevuld met een epoxy-plamuur. Na opschuren en reinigen kon het beeld opnieuw monochroom worden geschilderd met een siloxaanverf.

Voor de voorbijganger meer opvallend was het vervolledigen van de gehavende wereldbolconsole met wolken en omsluitende slang. Aan dit gipsen element – dat in de oudste beschrijvingen niet voorkomt, dus een latere toevoeging moet zijn – werden de door erosie ontbrekende vormen opnieuw aangezet met een hydraulische kalk. Ook het zinken baldakijn werd eindelijk waar nodig hersteld en herschilderd in bordeauxrood, de oudst weergevonden tint. Beeld, console en luifel werden tenslotte door een felblauw geschilderd gevelveld visueel verbonden. Pas in de zomer van 2016 kon Voor Kruis en Beeld het moment vinden om deze werkelijke 'blikvanger' in de kijker te zetten met een feestelijke inzegening.

Tot slot een nabedenking, vergelijk deze 'Mater Salvatoris' eens met de Moeder Gods van de hoek Lange Klarenstraat en Meir. Is hier niet dezelfde auteur aan het werk, Laurentius Gillis?

Schoytestraat 40

Lange Klarenstraat en Meir

Immaculata door H. Ocket, Pothoekstraat 1 (2060 Antwerpen)

Wim Strecker

In Antwerpen-Noord tref je nog enkele 19de-eeuwse Onze-Lieve-Vrouwebeelden aan, waarvan dit één van de meest opvallende is. Het groot witgeschilderd natuurstenen gevelbeeld is aangebracht op de knik van de afgeschuinde hoektravee, kant Lange Van Bloerstraat, tussen gelijkvloers en verdieping.

In de bouwaanvraag van 1 oktober 1866¹ wordt de plaatsing ervan gemotiveerd "in vervanging van het geen, welke zich van onheuglijke tijden aldaar in die buurt heeft bevonden". Om welk verdwenen beeld het gaat kon niet worden weergevonden.

Maria wordt voorgesteld als een jonge vrouw met voor de borst gekruiste armen, het hoofd licht neergebogen. Haar lang, golvend haar, in een middenstreep gescheiden, hangt los achteraan en reikt diep op de rug. Ze draagt geen enkel waardigheidssymbool (kroon of scepter).

Ze staat op een groot wereldbolvormig voetstuk en vertrappt blootsvoets de over de bol sluipende slang (met de appel van de erfzonde in haar muil). Dit kenmerkt het beeld als dat van Onze-Lieve-Vrouw 'Onbevlekt Ontvangen', doch een maansikkel of sterrenkrans ontbreken hier.

Het beeldhouwwerk is zelfstandig in de muur verankerd, maar onder het afgeplat bolvormig voetstuk is nog een sierconsole aangebracht. De wereldbol rust op een wolkenband die overgaat in een vrij groot uitgevallen gevleugelde engelenkop (cherub). Deze console heeft amper een dragende functie.²

Tussen 2006 en 2011 werd de gevel geschilderd en kreeg het beeld ook een opknappbeurt. Het verpakket erop is aanzienlijk en verdoezelt niet enkel de vormen, maar mogelijk ook schade. Op de console met engelenkop is de verflaag zowat 3 mm dik.

Het lielevrouwenbeeld werd vervaardigd door 'H. Ocket' in 1866.

1 SAA, Bouwdossier 1866 # 709 (Pothoekstraat, hoek Lange Van Bloerstraat; plaatsen Onze Lieve Vrouwebeeld; Aanvrager: De Ridder; AanvraagDatum: 01-10-1866; ColledgeDatum: 17-10-1866). – De Ridder was de auteur van de brief, het pand hoorde toe aan S. Jacobs. (WS)

2 Begin januari 2017 is deze 'console', zonder werkelijk steunende functie, om veiligheidsredenen verwijderd. Het blijkt dus enkel een sierstuk. Hij was vastgezet met drie kleine ijzeren (nu roestige) doken en is in delen gebroken. De stukken werden ondergebracht in het onroerenderfgoeddepot van de stad.

Dat staat onmiskenbaar gekapt in het opvallende voetstuk en wordt ook in de schaarse literatuur telkens vermeld. Of deze beeldhouwer ook de sierconsole met cherub vervaardigde is ongeweten, wel zal deze ook dateren uit 1866 (het Hs1491, uit ca. 1868-1886, maakt er al melding van).

Destijds was het beeldhouwwerk voorzien van een baldakijn – in de termen van het Hs1491 een ‘frayen troon’ – misschien zijn hiervan nog de sporen van twee aanhechtingpunten in de gevel te zien.

Herman (ook Herman Pierre) Ocket (Antwerpen, ca. 1833 – (?), ?) was in de jaren 1850-1852 leerling beeldhouwen aan de Antwerpse academie. In de zomercursus 1850 staat hij ingeschreven als 17-jarige, samen met zijn twee jaar oudere broer Jacobus. Ze wonen dan in de Korte Schipperskapelstraat (1ste wijk, nr. 2257). In 1852 is hij vermeld in de ‘Palmares’ met een 4de prijs voor het vak ‘Modelage: Têtes, Copie’, een vak gedoceerd door J.B. Van Hool.³

3 “Sculpture et modelage; Modelage, enseignement élémentaire (Professeur Mr. Van Hool); Têtes, Copie: 4e Ocket Herman Anvers” [‘Académie royale d’Anvers. Cours de 1851-1852. Proclamation et distribution solennelle des prix 1 Mai 1852’, veuve J.S. Schoeseters: Anvers, p. 28]. – Opm.: er werd niet exhaustief gezocht in deze ‘Palmaressen’.

De Madonna van de Kattenstraat heropgedoken

Thyssen beschreef deze Madonna in een ‘gang’ van de Kattenstraat 6. Lang werd er vanuit gegaan dat én gang én Madonna verdwenen. De huidige eigenaar van het pand wist evenwel te melden dat de – vermoedelijk 18de-eeuwse – Onze-Lieve-Vrouw met Kind het huis nooit verliet. Lees het hele verhaal op Verbeelding.

<http://www.verbeelding.be/index.php/alle-beelden/verdwenen/17-beeldenpatrimonium/verdween-1/439-vkb1-0260>

In latere jaren woonde ‘Herman Pierre’ Ocket in de Dambruggestraat op het nummer 55; het adresboek Ratinckx vermeld hem daar in 1877-1878 onder de rubriek ‘beeldhouders’. In de editie van 1873 komt hij niet in deze rubriek voor en evenmin in 1885.

Deze Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangen lijkt zowat het enige gekende werk van deze vergeten beeldhouwer, die ook buurtbewoner was, dat blijkt uit het bouwdoossier. In lexica is hij niet opgenomen.

Typologisch is deze vorm van de Immaculata met gekruiste armen en neerwaartse blik uitzonderlijk als gevelbeeld in Antwerpen. Binnen de Leien is slechts één verwant beeld te vinden, dat aan de gevel van de Begijnenvest 93 en Koninginnestraat, een werk van Durllet uit 1864. Opmerkelijk is dat het uit dezelfde periode stamt. In de districten komt het beeldtype niet voor en interieurbeelden zijn me niet bekend voor het Antwerpse.

Dit is een sterk ingekorte versie van een artikel gepubliceerd op [www.verbeelding](http://www.verbeelding.be)

<http://www.verbeelding.be/index.php/alle-beelden/beelden-2018/27-beeldenpatrimonium/2060-antwerpen/131-vkb1-0483>

1 - Foto Georges Troupin

2 - Foto Rudi Van Erck

24 april 2016 – Erfgoeddag: Maria, een bijzondere vrouw!

Dit artikel van Freddy Rouchet werd reeds meegedeeld in onze nieuwsbrief nr. 23 (2016), p. 13

Zaterdag 13 augustus 2016, 5de Nacht van de kerken van 19.00 u. tot 23.00 u.

met een dubbel thema:

1. bij de ooit zo luisterrijke feesten en processies voor Onze-Lieve-Vrouw ten Hemel Opgenomen (15/8); staat de figuur van Maria centraal;
2. de herdenking van de Beeldenstorm in Antwerpen in augustus 1566, 450 jaar geleden. In samenwerking met de paters Kapucijnen van de Ossenmarkt werd het verhaal van de Beeldenstorm gebracht in de kerk. Onze vereniging Voor Kruis en Beeld plaatste vooral het pijlerbeeld op de Ossenmarkt onder de aandacht. Dit beeld is eigenlijk niet aan de Beeldenstorm gelinkt, maar wel aan een volgende onderdrukte periode: deze Madonna werd het allereerst herplaatst in onze stad in 1814, nadat de Franse bezetter verdween. Voor deze gelegenheid werd toen ook een grootse feestelijkheid opgezet.

Maandag 15 augustus 2016: het hoogtepunt van onze Antwerpse 'moederkenschap'

Onze traditionele Eucharistieviering in de kathedraal om 12.15 u. werd zoals steeds voorgegaan door onze proost E.H. R. Mannaerts. Niet alleen zijn aanwezigheid aan het altaar in een feestelijke kazuifel, maar ook de inhoud van zijn homilie geeft ons aanstonds het 'waarom' van dit feest weer. De overweging die we allen meekregen "het is belangrijk welk Godsbeeld u meedraagt in onze samenleving".

Dinsdag 16 augustus 2016, wandeling

Afspraak aan de Grote Markt, info toerisme, om 14 uur.

Maria is hier reeds vele jaren aanwezig en wacht ook op jou!, zo formuleerden we de uitnodiging voor een 'vrije wandeling': op bijna elke hoek van een straat kun je haar ontmoeten. Indien ge u door haar laat begeleiden, ontdek je gans de stad. Als we in getallen spreken dan kan men zeggen 'niet zoveel belangstelling', maar met vier geïnteresseerde aanwezigen wandelden we vanaf de info-dienst Toerisme in het centrum van onze stad van Madonna tot Madonna. Zelfs de zon genoot mee van onze tocht.

18 september 2016: inzegening (foto 1)

Op zondag 18 september 2016 om 14 u werd de buurt Reyndersstraat 26-28 door de eigenaars van het pand, in samenspraak met het bestuur van de vzw Voor Kruis en Beeld, uitgenodigd aan het gerestaureerde Madonnabeeld dat ingezegend werd door E.H. Rudi Mannaerts. Deze Antwerpse Madonna die sinds de 18de eeuw door haar aanwezigheid deel uitmaakt van het straatbeeld van onze stad, verwelkomde iedereen op deze mooie dag. De drukte van voorbijrijdende koetsen en fietsers op deze autoluwe zondag, weerhield ons niet het glas te laten klinken en de sociale samenhang tussen aanwezigen te cultiveren.

6 oktober 2016: inzegening (foto 2)

6 oktober 2016: een unieke zonovergoten zondag midden in de herfst. Zo wandel je graag mee, in processie, vanuit de Sint-Andrieskerk naar de Schoytestraat. Op de hoek van deze straat die kruist met de Bogaardestraat hangt reeds vele jaren een

madonnagevelbeeld.

Zoals meestal in Antwerpen loopt de passant er onbedachtzaam aan voorbij. Nochtans een iets alerter persoon zal zich toch afvragen: waarom hangt deze mooie Madonna hier aan de gevel? Zij kijkt zo minzaam naar alle mensen uit de omgeving, zij stoort zich aan weer noch wind. Eindelijk herinnert de voorbijganger zich reeds vele Madonna beelden in de kernstad te hebben ontmoet. Waarom toch deze beelden? Vermits een moederfiguur tijdloos is, geeft zij steeds leven aan het socio-culturele karakter van onze samenleving, waar smaken kunnen verschillen.

Vandaag wordt deze 'Moeder des Zaligmakers', zoals onze voorouders – in hun piëteit – deze Madonna noemden, ingezegend. Vorig jaar werd zij in opdracht van Voor Kruis en Beeld gerestaureerd door Geneviève Hardy.

Surf even naar:

<http://www.verbeelding.be/index.php/alle-beelden/11-beeldenpatrimonium/44-vkb1-0141>

en u vindt er een korte geschiedenis over al deze Antwerpse schonen.

Eveneens vandaag werden deze Moeder aller moeders, de vrienden van de 'Antwerpse Madonna's' de talrijke aanwezigen en de buurtbewoners, gezegend door E.H. Mannaerts – pastoor van Sint Andries. 'Voor Kruis en Beeld' liet dit uitzonderlijke moment niet zomaar eindigen en nodigde op dit middaguur iedereen uit voor een lekker soepje en een hapje, in de binnentuin van de Bogaardestraat. Voor herhaling vatbaar, zegt de Sinjoor...

Calvarie Korte Nieuwstraat 42

In opdracht van de stad, werden de beelden en de sokkel van de Calvariegroep hersteld. Een uitgebreide beschrijving van deze Calvarie is te vinden op onze website:

<http://www.verbeelding.be/index.php/alle-beelden/2000-postcode/11beeldenpatrimonium/70-vkb1-340>

'O.-L.-Vrouw op de Tromp', Grote Markt 60, Torfbrug

is een unieke weergave van Moeder met Kind. Ook hier verwijzen we u naar onze website om meer kennis te vergaren:

<http://www.verbeelding.be/index.php/alle-beelden/11-beeldenpatrimonium/75-vkb1-35>

Geneviève Hardy is de restaurateur die hier een spoedoperatie uitvoerde om het beeld met kapelletje terug in 'goeden doen' te brengen. De Stad bemoeilijkte de werking op deze hoek door het opleggen van beperking in de tijdspanne, nl. de kerstmarkt was in aantocht. Anderzijds ondervond zij tijdsverlies door de maatregelen die de Stad zogenaamd ter 'verbetering' aanbrengt. Geneviève meldt ons: "Spijtig maar mijn race is niet gelukt, ik ben niet toegekomen aan de lamp. Ik zal deze later doen met mijn eigen stelling. Het is jammer hoe alles veranderd is aan de stad, alles loopt via papieren en formulieren en duurt echt heel lang. Ook telefonisch kun je niets meer vragen..."

Zie ook p. 4 in dit nummer. en de website:

<http://www.verbeelding.be/index.php/alle-beelden/2000-postcode/11-beeldenpatrimonium/75-vkb1-35>

'Beheersplan' opgelegd door de Vlaamse Gemeenschap

Onze plannen om gevelbeelden in hun oorspronkelijke staat terug te brengen worden dikwijls doorkruist door 'vernieuwingen' in administratie. Sedert vorig jaar staat het 'Beheersplan' opgelegd door de Vlaamse Gemeenschap, op de voorgrond.

Dit plan is eerder uitgewerkt voor 'beschermde gebouwen', maar onze Antwerpse Madonna's zijn nu meestal verbonden aan zulke gebouwen. Nu worden de hoofden bij elkaar gestoken!

Kapel Beukenlaan blijft niet gespaard!

Waarvan blijven we niet gespaard? is er sprake van vandalisme, krijgt onze kapel nachtelijk bezoek, misschien door een dakloze? Gelukkig heeft O.-L.-Vrouw van de Beukenlaan een 'engelbewaarder' een dame en een heer uit de buurt die dagelijks hun aandacht schenken aan deze plaats. Het vaststellen dat de poort werd geopend, stoelen omver geworpen, kaarsvet verspreid enz... en dit tot tweemaal toe, maakt zeker niet gelukkig. De politie heeft hier een PV opgesteld tegen onbekenden.

We dienden dan ook enkele veiligheidsmaatregelen aan te passen.

<http://www.verbeelding.be/index.php/alle-beelden/beelden-2020/28-beeldenpatrimonium/2020-antwerpen/408-2020-foto#Beukenlaan>

Beeld hoek Bleekhofstraat en Kroonstraat 159, Borgerhout

Lees ook nieuwsbrief nr. 23 (2016), p. 4. Dat een dringende restauratie dit beeld zou kunnen redden, hebben wij u reeds duidelijk gemaakt in een vorig artikel. De restaurator

die we hiervoor hebben aangesproken is Markus Oudejans, wonende in Borgerhout. Het is hem gelukt contact te hebben met de eigenaar(s). Het blijkt hier echter niet mogelijk aanstonds aan de werken te beginnen vermits de eigenaar(s) eerst andere plannen met het pand willen uitwerken...

http://www.verbeelding.be/index.php/alle-beelden/beelden-2140/31-beeldenpatrimonium/2140-borgerhout/412-2140-foto#Bleekhofstraat_Sergyselsstraat

Maria op het vml. OCMW-pand Lange Gasthuisstraat, hoek Boogkeers

Wandelend in deze buurt zult ge opmerken dat het pand langs de Boogkeers/Vlemingckveld op korte tijd weggevaagd werd als door een tsunami. Enkele grote kranen en de klus was geklaard. In 2017 zal hier een schoolgebouw herrijzen. Het gebouw langs de Lange Nieuwstraat blijft onaangeroerd langs de buitenkant en het gevelbeeld blijft gespaard.

<http://www.verbeelding.be/index.php/alle-beelden/2000-postcode/11-beeldenpatrimonium/45-vkb1-0199>

Uw extra aandacht voor onze Antwerpse Madonna's!

De Madonna in uw straat, of uw buurt kan de bewuste aandacht van een meter of een peter goed gebruiken. Meld u gerust aan bij onze secretaris Ronald Vanoystaeyen, tel. 03 455 58 44 of e-mail: tsg18469@scarlet.be

We werken verder in 2017....

Noteer nu reeds:

- 6de Nacht van de Kerken op zaterdag 12 augustus 2017, rond het thema 'orgel en muziek'

O.-L.-VROUW VAN DE ROZENKRANS

Antwerpse processiemadonna's, 5

Jos Dobbeleers

Voor deze aflevering van onze rubriek 'De Antwerpse processiemadonna's' begeven we ons naar de Sint-Pauluskerk, de laatste van de vijf monumentale kerken van Antwerpen. Het is de voormalige dominicanen- of predikherenkerk en deze predikbroeders hebben hier op intensieve wijze de rozenkransdevotie gepropageerd. Het ligt dan ook voor de hand dat de processiemadonna van deze kerk de eretitel 'O.-L.-Vrouw van de Rozenkrans' heeft gekregen.

We vinden het rozenkransaltaar vooraan in de noorderzijbeuk en aan de eerste pilaar rechts prijkt het processiebeeld van Maria. In de meeste kerken staat het processiebeeld, opgetuigd en aangekleed naar Spaanse traditie, als het ware klaar om in de processie rondgedragen te worden. Maar niet in Sint-Pauluskerk... Hier staat het houten devotiebeeld te kijk met een geschilderde outfit. Op hoogdagen en bij bijzondere gelegenheden worden Maria en het Kindje Jezus weliswaar feestelijk gekleed. Het eenvoudig Mariabeeld met Kind (hoogte 85 cm) dateert uit de 16de eeuw en is waarschijnlijk Mechels werk.

Bij 't begin van de 17de eeuw waren, na een reeks 'mirakelen', talrijke ex-voto's rond haar

troon opgehangen. Enkele hiervan zijn in de schatkamer bewaard gebleven.

Op 't einde van deze eeuw kreeg beeldhouwer Willem Kerricx (1652-1719) opdracht een console rond de pilaar aan te maken. Deze 'pilaartroon', zoals men het werk nu noemt, wordt beschouwd als het mooiste werk van deze beeldhouwer. Men vindt zijn naam en het jaartal van aanmaak (1688) onderaan het kunstwerk. Bovendien ligt hij hier in deze kerk begraven.

Het beeldhouwwerk werd gekapt uit de beste kwaliteit marmer: het witte statuario, een melkwit marmer van Versilia (Italië). Het bestaat uit een veertigtal verschillende stukken marmer. Het beeld staat op een heelalsfeer waarrond de slang (het kwaad) kronkelt. Verschillende putti (cherubijntjes) houden het gordijn voor ons open zodat wij een blik krijgen op de medaillons (in bas-reliëf) links en rechts van het beeld. Het verhaal dat hierop wordt getoond is één van de vele uitbeeldingen van de Theophiloslegende die in de middeleeuwen zeer populair was en hier toegepast werd op een Antwerpse dame en zich afspeelt in de Antwerpse dominicanenkerk.

Aspecten van de 'pilaartroon' en de in een textielmantel geklede O.-L.-Vrouw van de Rozenkrans (foto WS, 2006). Op p. 14: het beeld zonder textielmantel (foto WS, 2010)

Het verhaal van deze legende luidt als volgt: Op het linker medaillon ziet men een oude maar elegante dame. Zij bevindt zich in een rijkgemeubelde kamer en overhandigt een brief aan de als een heer geklede duivel. Met deze brief verkoopt ze haar ziel aan de duivel om terug jong en aantrekkelijk te worden maar onder voorwaarde dat ze bij haar overlijden recht naar de hel zou gaan. In de deuropening bedreigt een behaarde monsterduivel haar met zijn klauw. Onderaan dit tafereel leest men: *"Sij gheeft haer handt-schrift hier aan 't helsche monster-dier"*.

Op het rechter medaillon zien we de vrouw in de kerk waar zij zojuist te biechten ging bij de duivel in dominicanenpij. Let maar op zijn spitse oren en zijn duivelsstaart die onder zijn pij uit komt. Wenend vraagt de dame raad aan de dominicaanse prior Henricus Puteanus. Deze raad haar aan de rozenkrans te bidden. Ze volgt zijn raad op en tijdens de consecratie van het misoffer, opgedragen aan het altaar van de rozenkrans door de dominicanerprior, wordt het duivelscontract door een putto uit de muil van de vliegende duivel gerukt. De pater, neergeknield op de altaartreden is er getuige van. De misdienaar daarentegen zit er verstrooid bij met een carillon in zijn handen maar een slecht aangepaste pruik op het hoofd. En onder dit tafereel leest men: *"Den Roosen-crans dwongh duivelskracht. Dat hij haer handt-schrift weder bracht"*.

Onder het Mariabeeld, tussen de beide medaillons, wordt de legende samengevat door volgende tekst:
"Soo wie wil zyn bevrydt van lyf en zielsgevaren / Moet dit Mari-Beldt met grote eer bewaeren, / Een vrouw die lyf en ziel den

duyvel had verkocht / Haer schrift voor dit beeldt wierd wederom gebracht."

Rond het geheel van O.-L.-Vrouw en de twee medaillons hangt een enorme rozenkrans waarvan elk bolleke (weesgegroet) wordt voorgesteld door een roos, uitgewerkt in messing, en die wordt vastgehouden door vier putti, terwijl een vijfde putto nog een extra kroon boven het Mariabeeld houdt. Onder het kruis van deze paternoster hangt nog een medaille waarop de H. Dominicus is afgebeeld. Dominicus Guzman (ca. 1170-1221) stichtte in 1215 de dominicanenorde en ontving, volgens de legende, de paternoster rechtstreeks uit de handen van de Moeder Gods.

Hierboven: Dominicus ontvangt de rozenkrans uit de handen van Maria. - Medaille uit de verzameling van Jos Dobbeleers

Rond de voet van de pilaar is een houten knielbank gebouwd, bovenaan versierd met vijf verschillende paneeltjes (anoniem werk uit de 18de eeuw) met volgende voorstellingen:
1. Een vrouw wordt door O.-L.-Vrouw uit moordenaarshand gered.

2. Een stervende, bijgestaan door een dominicaan, bekeert zich door toedoen van O.-L.-Vrouw.
3. Dominicus krijgt de rozenkrans van O.-L.-Vrouw.
4. O.-L.-Vrouw reikt de rozenkrans uit aan de zielen in het vagevuur.
5. Op bede van de moeder bevrijdt O.-L.-Vrouw een bezeten kind van de duivel.

Bovendien werden er nog vijf rozenkransmirakelen gebeeldhouwd in de vijf houten panelen boven het klein gestoelte van de rozenkrans, vooraan in de noorderzijbeuk. Ze stellen het volgende voor:

1. Dominicus zet Blanca van Castilië, koningin van Frankrijk, aan tot het bidden van de rozenkrans om niet langer kinderloos te blijven. Zij wordt moeder van Lodewijk IX, de heilige.
2. De dodelijk gewonde kanonnier, Franciscus Lopez, krijgt geestelijke bijstand, dank zij het rozenkransgebed.
3. Te Limoges (F) wordt de pest geweerd door het bidden van de rozenkrans.
4. De dominicaan Antonius de Rispolis uit

Firenze (I) wordt in Tunis gestenigd terwijl hij de rozenkrans bidt. Alzo bekomt hij vergiffenis voor zijn afvalligheid en zondig leven.

5. In 1510 wordt te Barcelona (E), door de kracht van de rozenkrans een moordpoging voorkomen van een man op zijn echtgenote, die hij ten onrechte verdenkt van overspel.

Uit al het voorgaande blijkt dat de dominicanen een grote devotie hebben voor O.-L.-Vrouw en dat zij zich als gemotiveerde promotors van de rozenkrans profileren. Het lag dan ook voor de hand dat zij destijds 'O.-L.-Vrouw van de Rozenkrans' als eretitel voor hun processiebeeld kozen.

In 1571 werd de broederschap van de H. Rozenkrans gesticht, de bloeiendste, de rijkste en tot op heden (zij bestaat nog steeds) een der meest actieve broedersschappen. De hoogdag van deze broederschap valt op de eerste zondag van oktober. Dan ging jaarlijks de luisterrijke processie uit. Sinds 1962 is deze processie uitgegroeid tot de indrukwekkende Scheldewijding. Maar sinds enkele jaren gaat de processie niet meer

Links: het processiebeeld op de Grote Markt, op weg naar de Scheldewijding aan het Steenplein (foto WS, 2009) — Onder, tentoongesteld in de schatkamer: schoot in verguld messing en zilver (Aloïs Haan, 1921), een Mariakroon en Jezuskroon (J.P. Verschuylen, 1844; vergroot in 1896) (foto WS, 2016)

O.-L.-Vrouw van de Rozenkrans (Jos Dobbeleers)

uit op de eerste maar op de tweede zondag van oktober. Dit op verzoek van de Poolse Gemeenschap die graag mee opstapt, en zelfs een deel van de beeldragers levert, maar de eerste zondag van oktober door andere verplichtingen onmogelijk kan deelnemen aan deze plechtigheid. Dus, de 2de zondag van oktober, na de hoogmis in de Sint-Pauluskerk, wordt het H. Sacrament processiewijs tot aan het Steenplein gebracht waar, omstreeks het middaguur, de Scheldewijding plaats heeft.

Op zijn tocht naar de Schelde wordt het H. Sacrament vergezeld door de schuttersgilde, de broederschappen en natuurlijk door O.-L.-Vrouw van de Rozenkrans. En om de processie nog meer luister bij te zetten wordt O.-L.-Vrouw van de Rozenkrans vergezeld door een aantal aloude Mariabeelden van Antwerpen.

Deze begeleidende zusterbeelden zijn o.a. O.-L.-Vrouw van Antwerpen (kathedraal), Bijstand der Christenen (Sint-Jacobskerk), O.-L.-Vrouw van het Scapulier (Sint-Carolus Borromeuskerk), O.-L.-Vrouw van het Kasteel (Sint-Joriskerk) O.-L.-Vrouw van Goed Succes (Sint-Antoniuserk), O.-L.-Vrouw der Bedrukten (Sint-Willibrorduserk, Berchem), e.a.

Zoals al de andere processiebeelden van Maria beschikt O.-L.-Vrouw van de Rozenkrans over een uitgebreide garderobe en de bijkomende opsmuk zoals kroon, scepter, druiventros, e.d. Maar de ganse aankleding van het beeld (Moeder en Kind) beschrijven zou van het goede teveel zijn. Enkele stukken vragen toch wel de aandacht.

Haar mooiste processiemantel dateert van

Scheldewijding 1961, aan het Loodswezen (Zeeuwsekoornmarkt) - Foto Gazet van Antwerpen

1970 en is vervaardigd door A.E. Grossé. Het prachtstuk is in goudlaken met rode en blauwe bloemmotieven en afgeboord in blauw fluweel met gouden kant. Bovendien werd deze mantel versierd met ovale medaillons met kleurig borduurwerk in zijde- en zilverdraad, omgeven door acanthusranken in zilverborduurwerk. Dit borduurwerk is afkomstig van de processiemantel, vervaardigd in 1896, ter gelegenheid van het 325-jarig bestaan van de aartsbroederschap van O.-L.-Vrouw van de Rozenkrans, maar zwaar beschadigd tijdens de brandramp van 1968. De mantel werd bijna gans door het vuur verteerd, maar het borduurwerk kon hersteld worden. Eén medaillon 'O.-L.-Vrouw ten-Hemel-opgenomen' werd helemaal opnieuw geborduurd.

Haar mooiste gremiale (schootkleed, schoot-

doek) werd in 1921 vervaardigd door Aloïs Haan. Dit lezen we op de achterzijde. De schoot, in verguld messing, is versierd met zilveren ornamenten. Centraal prijkt een Mariamonogram in lijst met diamantjes op blauw glazuur. Op de achterkant lezen we tevens dat deze prachtige gremiale geschonken werd bij de viering van het 350-jarig bestaan van de broederschap van de Rozenkrans (1571-1921). Ook haar kroon, een meesterwerk, vervaardigd door edelsmid Jean Pierre Verschuylen (1801-1865) in 1844, en vergroot in 1896 met een dubbelzijdig Mariamonogram, is een pronkstuk. Bovendien is ook de kroon van het Kindje Jezus, alsook de scepter van Moeder en Kind en de druiventros van O.-L.-Vrouw, het bekijken waard.

Met 'O.-L.-Vrouw van de Rozenkrans' komt

er een einde aan de processiemadonna's van de Antwerpse monumentale kerken. Maar als je weet dat er op 12 september 1976, in de jubelprocessie naar aanleiding van 700 jaar Sint-Pauluskerk (1276-1976), buiten de in deze rubriek reeds besproken beelden, nog zeven Mariabeelden uit de Antwerpse parochiekerken werden rondgedragen, zijn we nog lang niet aan het einde van deze processiebeeldenreeks.

In 2008 deed restaurator Toon Van Campenhout, gespecialiseerd in polychrome houtsculptuur, een vooronderzoek op de laatgotische Madonna (2de helft 16de eeuw) in de kerk zelf. Met die bevindingen volgde nadien een restauratie. Erna kon het beeldhouwwerk zonder textilia op de pilaartroon gepresenteerd worden. (foto's WS, 15-4-2008; boven: 2016)

De terracotta ontwerpen (bozetti) van de twee marmere medaillons aan de 'pilaartroon' van Sint-Pauluskerk bestaan nog. Ze zijn gesigneerd 'G. Kerrix' en gedateerd 1687. Pierre Théodore Moons-Van der Straelen, voorzitter van de kerkraad (kerkfabriek), schonk ze in 1854 aan de Antwerpse Sint-Jacobskerk. Sindsdien zijn ze aan een wand in de Venerabelkapel aanwezig. (foto's WS, 2016)

Affiche van de jubelprocessie op zondag 5 oktober 1997 naar aanleiding van de viering van 425-jarig bestaan van de 'Broederschap van Onze-Lieve-Vrouw van de Heilige Rozenkrans' in de Antwerpse Sint-Pauluskerk. (Archief Sint-Pauluskerk)

Literatuur

- Jo Claes "De vele gedaantes van Maria" 2011
- "Jubelprocessie 12 sept. 1976", brochure, uitgegeven n.a.v. 700 jaar Sint-Pauluskerk
- J.J.M. Timmers "Christelijke symboliek en iconografie" 1974
- Abbé H. Maho "La Belgique à Marie" Brussel 1927
- Aloïs Janssens "Sint-Pauluskerk te Antwerpen en haar kunstbezit" 1971
- Raymond Sirjacobs "Historische Gids voor de St.-Pauluskerk te Antwerpen"
- Raymond Sirjacobs " St.-Pauluskerk Antwerpen - De Schatkamer" 2001
- Cor Engelen en Mieke Marx "Middeleeuws Erfgoed - Beelden voor namen/namen voor beelden" 1993

Dank aan:

Mevr. Carolien De Wever, conservator Sint-Pauluskerk

Zie op www:

<http://www.sint-paulusparochie.be/>

<https://www.mkaweb.be/site/nederlands/026.html>

<http://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/sint-paulus-2/>

Vrienden van de Antwerpse Madonna's

(2017)

Begga Andries, Berchem (Antwerpen) – Mw. Basten, Nederland – Eva Coltof-Brouwer, Antwerpen – Boudewijn Callens, Wilrijk – Z.E.H. Dree De Vries, Humbeek – Guy Deckers, Berchem – T. en C. Derks-Rijsheuvels, Wilrijk – Axel Roseeuw, Antwerpen – Marc Willems, Ekeren.

Leo en Ingrid Berndsen-Scholtz, Antwerpen – Gerarda Beukelaer, Zoersel – Walter en Lutgart Bruynseels, Antwerpen – Michel Buytaert, Wilrijk – Luc Coppens, Ekeren – Agnes De Bleser, Antwerpen – Elisabeth De Kaey-De Frenne, Antwerpen – Mia De Schampelaere, Edegem – Simon Deckers-Cols, Antwerpen – Guy Diercxsens, Hove – Jan Engels, Antwerpen – Paul Govaerts, Merksem – Jean Grobet, Antwerpen – Wieland Janssens, Londen (V.K.) – Frank Judo, Rumst – Eliane Leijsen, Deurne – Pascal Mallien, Schilde – Johanna Peeters, Deurne – Paul Peeters, Gierle – Herman Pepermans, Berchem – Jozef Rombouts, Schoten – Familie Steenackers, Oostende – Etienne van Caster, Mortsel – Paul van den Hove d'Ertsenryck, Zandhoven – Simonne Van Heurck, Antwerpen – Jan Van Rompaey, Berlaar – R. Vertriest, Hove.

Suzanne Arnou, Brasschaat – Augusta Arts, Antwerpen – Paul Arts, Antwerpen – Maria Avonts, Hemiksem – Lydia Baeck, Wilrijk – Lode Baplue, Brasschaat – Joanna Bastiaens, Antwerpen – Isa Bekers, Borgerhout – Mariette Belderbosch, Merksem – Bart Belmans, Berchem – Jos Berckmans, Wilrijk – Henry Bergsma, Borgerhout – Alfons Bertels, Borgerhout – Jeroen Boel, Waasmunster – Brenders-Janssen, Merksem – Simonne Brusseleers, Zoersel – Ward Buys †, Merksem – Henri Cant, Deurne – Patrick Castelein, Kontich – Paul Cattrysse, Hamme – Daniel Christiaens, Antwerpen – Rob Claeys, Overijse – Magda Claesen, Wilrijk – A. Collart-Verelst, Deurne – Walter Corluy, Berchem – Marc en Françoise Corluy-Schaffers, Wilrijk – Bruno Cornelis, Itegem – Stefan Croenen, Borgerhout – Maurice D'Hoore, Zingem – Roland Daes, Antwerpen – H. en M. De Belder-De Broeck, Deurne – Rudolf De Bleser, Gent – Jozef De Bleser, Merksem – Jean-Pierre De Bruyn, Oostakker – Mw. De Bruyn-Nuyts, Antwerpen – Pierre De Deken, Berchem – A. De Keersmaeker, Antwerpen – Jean-Marie De Meulder, Antwerpen – Christel De Meulder, Kontich – Alfons De Meulder, Merksem – Guy De Munck, Antwerpen – Andre De Proft, Aalst – Daniel De Rycke, Antwerpen – Henri De Sagher, Puurs – Eric Deckers, Schoten – Margriet Dedroog, Merksem – René della Faille de Waerloos, Kontich – R. en M. Desmet-Bernad, Antwerpen – Irene Dewaele, Kapellen – Jacques Dierckx, Knokke-Heist – Cornelis Dietvorst, Borgerhout – Jos Dobbeleers, Antwerpen – W. Dobbeleers-Borghs, Merksem – Dhr. en Mw. Dor-Delori, Wilrijk – J. Driesen-Van Rossum, Antwerpen – Ch. du Bois de Vroylande, Malvoisin (Gedinne) – Marie-Claire du Bois de Vroylande, Beauvechain – Paul Durt-Joos, Edegem – Elisabeth Elewaut, Antwerpen – Luk Fabr , Borsbeek – Luc Fornoville, Berchem – Freddy Franck, Berchem – Baudouin Goeminne, 's Gravenwezel – Franciscus Goossens, Antwerpen – Georges Gorremans, Borgerhout – Marc Groetaers, Wilrijk – Heemkring Linsella, Liezele (Puurs) – Philippe Hernould, Antwerpen – Michel Hertoghe, 's Gravenwezel – M.L. Heymans, Antwerpen – Robert Holtrust, Essen – P. Horemans, Deurne – Emmanuel Hurtekant, Assebroek – Elisa Huysmans, Antwerpen – Georges Impens-Stoot, Antwerpen – Marc Install , Brasschaat – C. Janboers, Boechout – Theodora barones Janssen-Arts, Brussel – Myriam Janssens, Wilrijk – Marie-Louise Keusters, Wommelgem – Bernadette Kiebooms, Boechout – Gerardus Koene, Antwerpen – J. en H. Kusters-Van Aken, Merksem – Lamiroy-Foket, Mortsel – Ingrid Langohr, Antwerpen – Madeleine Le Grelle, Sint-Pieters-Woluwe – Rosa Lenssens, Berchem – Lippens-Dobbeleers, Antwerpen – Marcelle Lombaerts-Van den Bril, Boom – Jean Pierre Loos, Edegem – Lotus Bakeries, Lembeke – Willy Lucidarme, Nieuwpoort – Bruno Luyten, Puurs – L. en J. Luyten-Collin, Antwerpen – J. en O. Machiels-Osterrieth, Aartselaar – Gino Maes, Zwijndrecht – Madeleine Manderyck, Antwerpen – Jozef Marijse, Merksem – Gerda Marin, Antwerpen – Jean Mattheessens, Antwerpen – André Meeus, Antwerpen – Marsel Mertens, Merksem – Paul Meulendijks †, Deurne – Pierre Michelet, Hove – Chris Michiels, Mortsel – Alma Mommaers, Antwerpen – Godelieve Monden, Antwerpen – Peter Moraux, Antwerpen – Chr. Museum, Berchem – André Myncke, Antwerpen – Marie Naedts, Wijnegem – Willem Nollet, Hove – Miguel

Norbert Ubarri, Alfarnate (Malaga, Spanje) – Gerda-Maria Nuyts, Sint-Job (Brecht) – Hugo Nys, Borsbeek – Ongeschoeide Karmelietessen, Antwerpen – Pieter Oomen-Geenen, Antwerpen – Anita Paermentier – Anna Pellegroms, Boechout – Ria Penders, Brasschaat – Procuur Vlaamse Kapucijnen, Antwerpen – Marleen Regnier, Borgerhout – Martha Rombouts, Edegem – Freddy Rouchet-Dedroog, Merksem – Paul Scheelen – Christel Schillemans, Antwerpen – Schots-De Keyser, Hove – Jacques Smekens, Schoten – Paula Sörnsen, Merksem – St. Nikolaus-Hospital Eupen, Eupen – Dhr. en Mw. Standaert-Billiet, Antwerpen – Louis Stas-Donvil, 's Gravenwezel – Nora Sterkens, Antwerpen – Jozef Steurs, Antwerpen – Wim Strecker, Antwerpen – Gillain Struyf, 's Gravenwezel – Liliane Swolfs, Antwerpen – Godelieve Tireliren, Berchem – Annick Leclair, Wommelgem – Jan Valvekens, Antwerpen – André Van Baarle, Antwerpen – Vera Van Bortel, Deurne – Marc Van Bouwel-Lembrechts, Deurne – L. Van Campenhout, Mechelen – Joseph van Caster-Grade, Antwerpen – Van de Vijver-Beheydt, Antwerpen – Yves van de Werve de Vosselaer, Schilde – Jozef Van de Wiele, Antwerpen – Guido Van Den Sande, Ekeren – Alfons Van Den Wyngaert, Kapellen – Theo Van der Auwera, Westmalle – Bertha Van der Elst, Merksem – Cornelia Laboyrie (wed. Van der Ploeg), Kapellen – Dhr. en Mw. Van Deun-Dewitte, Antwerpen – Beatrijs Van Gestel, Berchem – Martha Van Herck, Mortsel – Ivo Van Hoorebeke, Wilrijk – Van Hooydonck-Pauwels, Brasschaat – Ann Van Houtte, Antwerpen – Van Impe-Monte, Mortsel – Benoit van Lidth de Jeude, Antwerpen – Van Lier-Winnepenninckx, Antwerpen – Nicole Van Look, Ekeren – Marie-Louise Van Rompaey, Schoten – Erwin Van Sweevelt, Antwerpen – Vandeplas-Gasia, Antwerpen – Gilbert Vandeputte, Berchem – Hugo Vanderhoeght, Antwerpen – Ernest Vanderlinden, Berlaar – Vangenechten-Van den Bossche, Antwerpen – G. Vanhalme, Harelbeke – Etienne Vanhamel, Antwerpen – Virginia Vanminsel, Deurne – Ronald Vanoystaeyen, Boechout – Rosalia Vekemans, Lier – Chris Verbeeck, Hove – Pierre Verelst, Antwerpen – Werner Verelst, Deurne (Antwerpen) – Mme. Vve Philippe Verhoosel, Woluwe-St. Pierre – Agnes Vermeulen, Kontich – Josette Verschaeren, Wilrijk – Antoon Verstrecken, Antwerpen – Sylvain Wagenaar, Wijnegem – Willy Wellens, Antwerpen – Kristel Willekens, Deurne – H. Witters, Zwijndrecht – Lucas Zaman, Antwerpen.

Overlijden Ward Buys (1939–2017)

Op 18 januari 2017 moesten we afscheid nemen van Ward, ons medelid sinds 2001. Wij missen hem in onze vereniging. De kleine klussen werden door hem met grote zorg uitgevoerd. Hij was de grote vriend van 'ons Marie', dat was zijn persoonlijke uitspraak. Dat hij ruste in vrede!

Publicaties van Voor Kruis en Beeld

- '1814–2014, verdwenen, verschenen. Wandelgids Antwerpse Madonna's', Voor Kruis en Beeld vzw, Antwerpen, 2014. – 28 p. A5-formaat, geïllustreerd + plattegrond A4. Bestelbaar op het secretariaat van Voor Kruis en Beeld (zie hieronder) aan 2 euro + verzendingskosten.
- M. Norbert Ubarri, T. Michielsens, A. Beke en K. Janssen, 'Onze-Lieve-Vrouw der Eenzaamheid van Antwerpen', Voor Kruis en Beeld vzw, Antwerpen, 2010. – 12 p. A4-formaat, geïllustreerd. Bestelbaar op het secretariaat van Voor Kruis en Beeld aan 2,5 euro (zwart-wit) of 7,5 euro (kleur) + verzendingskosten.

Madonnaboek

'Madonna- en heiligenbeelden in de Antwerpse binnenstad', Antwerpen, 2010. – 272 pagina's, 16 x 24 cm, ca. 600 foto's. Uitslaande plattegrond. – ISBN 9789085865353 – Verkoopprijs 19,50 euro.

Verkrijgbaar op volgende verkooppunten: Kathedraalshop (Lijnwaadmarkt), Stadswinkel (Grote Markt), Shop Rubenshuis (Wapper), MAS-Shop (Hanzestedenplaats) en 'De 3 Leliën' (Nationalestraat 151).

Bestelbaar via het secretariaat van Voor Kruis en Beeld (03 455 58 44 – secretariaat@verbeelding.be), in de boekhandel of rechtstreeks bij uitgeverij BAI (03 320 95 95 – info@blonde.be).

Werelden van verschil: Voor Kruis en Beeld realiseerde in de loop der jaren tal van zulke metamorfoses, met dank aan de steun van haar 'Vriendenkring'

Links boven:
Engelse Beurs, Grote
Goddaard 2 , 2002
(foto's Kim Raymakers)

Rechts boven:
Koepoortbrug, 2007

Onder:
Hoogstraat, Vlas-
markt 2005